

ژیاننامه‌ی زانایانی پېشین

مه‌سروقی کورۍ الأج‌دع

؟ : د. احمد فرید

وه‌رگڼیرانی : م / عثمان احمد

(حارث)ی کورۍ سعدی کورۍ (عبد الله)ی

کورۍ (وداعة)یه .

حافظ أبو بكر الخطيب ده‌لټت: ده‌لټن

به مندالۍ دزراوه دواۍ ئه‌وه‌ی دوزیان‌ه‌وه

ناوی (مه‌سروق)یان لټنا، وه‌باوکی

موسلمان بووه .

له‌دايك بوونی: هېچ كه‌س له‌وانه‌ی كه‌

ژیاننامه‌یان باس‌كردووه "ئه‌وه‌ی من

به‌رده‌ستم كه‌وتووه "میژووی له‌دايك

بوونیان باس نه‌كردووه، به‌لام ده‌لټن له‌

سالی شه‌ست و دوویان شه‌ست و سۍ

كۆچی دواۍی كردووه، هارونی کورۍ حاتم

له‌ الفضل کورۍ عمروه (كاتيك مرد ته‌مه‌نی

شه‌ست و سۍ سال بوو)، به‌وه‌ش پوون

ده‌بیته‌وه كه‌ له‌دايك بوونی سالی یه‌كه‌می

كۆچی یان سالیك پېش كۆچ بووه، خودا

زاناتره .

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم وبارك

على سيد الانبياء وخاتم المرسلين نبينا محمد

وعلى آله واصحابه واتباعه الى يوم الدين .

(مسروق)ی کورۍ (الأجدع)ی

هه‌مه‌دانۍ، قوتابی زوریک له‌زانایانی

صه‌حابه‌ بووه وه‌ك : (بن مسعود وعلي

وعائشة) V ، پیاوړکی دنیا نه‌ویستی

خوپاریز بووه (به‌رهمه‌ت بیټ)، وه

باشترین نمونه‌یه بۆ ده‌ست پیکردنی ئه‌م

زنجیره‌یه .

ناوی: (مسروق بن الأجدع الهمداني

الوادعي) أبو عائشه‌ی کوفیه ، کورۍ

(الأجدع)ی کورۍ (أمیة)ی کورۍ (عبد

الله)ی کورۍ (مُرّی) کورۍ سلمانۍ

(وتراوه:سلامان) کورۍ (معر)ی کورۍ

مالکی کوپی مغول دهلیت: گویم له
 أبوسفر بوو چه ند جار دهیگوت:
 هه مه دانیه کی وهك مه سروق له دایک
 نه بووه .

وه عامر الشعبي دهلیت: له دونیادا
 كهس ناناسم به قهه مه سروق عه ودالی
 زانست و زانیاری بیّت.

وه منصورى كورى إبراهيم دهلیت:
 هاوه له كانى عبدالله كه قورئان و
 سوننه تیان فیرى خه لك ده كرد ئه مانه
 بوون: علقمة والأود وعبيدة و مسروق و
 حارثي كورى قيس و عمرو كورى شرحبيل.

الشعبي دهلیت: كاتیك (عبدالله) ی
 كوری زیاد بوو به کار به دهستی کوفه
 ووتی: کی لیږه باشتړین و به پږتړین
 كهسه؟ وتیان: مه سروقه .

وه ابن المديني دهلیت: هیچ كهس له
 مه سروق به چاك تر نازانم ، له وانه ی
 له دوايی أبوبكره وه نویژیان كردووه .

احمدی كوری حنبل دهلیت: ابن عیینه
 گوتی: له دوايی علقمه، مه سروق ماوه
 فضلي كه سی تری به سه ردا ناده م.

وه ابن أجرة له الشعبي وه ووتی:
 مه سروق له شریح زانتر بوو به فه توادان،
 وه شریح راویژی به مه سروق ده كرد .

وه یحی كوری معین دهلیت: مه سروق
 (ثقة) یه، له هاوشیوه ی ئه و پرسیار
 ناکړیت .

وه ابن سعد دهلیت: ثقة یه، و
 فه رموده ی صحی هیه .

العجلي دهلیت: تابعیه کی ثقة یه، وه
 یه کیک بووه له قوتابییه کانى عبدالله كه
 قورئانی فیرى خه لك كردووه و فه توای
 داوه، وه ئه وه نده نویژی ده كرد و
 ده مایه وه تا پییه کانى ده ئاوسان .

وه ابونعیم دهلیت: زانا بوو به
 په روه ردگاری، وه وگری خوشه ویستی
 خودا بوو، وه له زانستدا پوچوو بوو، وه
 كه سیکی باوه پیکراو بوو، وه بو
 په رستش شهیدا و تامه زړو بوو .

وه مجالد له الشعبي له مه سروقه وه
 دهلیت: عائشه فه رمووی: تو کوری منی،
 وه له هه موویان خوشه ویستری، ئایه
 زانیاریت ده رباره ی فه رموده ی (المخدج)
 هیه كه باس له خه وارجه کان ده کات .

په رستښی (به ره همه ت بیت):

له ابراهیمی کورې محمدی کورې المنتشر ده لیت: مسروق په رزینیکې له نیوان خوی و خیزانه که ی دروست ده کرد، دهستی به نویژ کردن ده کرد، نه وانی به دنیای خویانه وه به جی ده هیشت.

وه انسې کورې سیرین له ژنه که ی مسروقه وه نه گیریتته وه ده لیت: مسروق نویژی ده کرد هتا پییه کانی ده ئاوسان، منیش له پشتییه وه داده نیشتم ده گریام، که نه م بینې چی به خوی نه کات.

وه فطری کورې خلیفه له الشعبی وه ده لیت: پوژیکې هاوینی زور گهرم مه سړوقی کورې الأجده به پوژوو بوو بورایه وه "عائیشه ی خیزانی پیغه مبر d به کورې خوی دایه نا و ناوی نه برد" له بهر نه وه که که ی ناولینا عائیشه، وه له هیچ شتیکا دلې نه نه شکاند، چوو بولای پیی ووت: باوکه پوژوه که ت بشکینه و ئاو بخوره وه، ووتی: چیت نه ویت کچم، ووتی: به زه یت به خوتدا بیته وه، ووتی کچم: به زه یم به نه فسی خوم له پوژیکدا دیتته وه که په نجا هه زار سال دریزه.

وه أبو إسحاق ده لیت: مه سړوق حه جی کرد و به رده وام له کړنوشدا مایه وه و نه و ماوه ی به سه ربرد.

ابراهیمی کورې محمدی کورې المنتشر ده لیت: خالدی کورې عبدالله ی کورې أسید فه رمانپه وای به صره سی هه زاری به دیاری بو مه سړوقی مامم نارد، لیی وهرنه گرت، له و کاته شدا زور نه دار بوو. أبو إسحاق السبعی ده لیت: مه سړوق که که ی له سائی کورې الأقرع ماره کرد به ده هه زار که نه و پاره ی وهر گرت به خشی به تی کو شه رانی پیگه ی خودا و هه ژار و که م ده ست و نه داره کان.

الأعمش له أبو الضحی وه ده گیریتته وه ده لیت: مه سړوق کاتیک خوی بو نویژ ئاماده ده کرد وه که له خه لوه تدا بیت و ابو، وه به که خیزانه ی ده گووت: هه رچیتان هه یه به یینن بومی باس بکه ن پیش نه وه ی هه ستم بو نویژ.

هه نویستی له باره ی فیتنه و ناشووب و**ناته بایی یه وه:**

الشعبی ده لیت: نه گهر به مه سړوقیان بگوتایه له سه رخستنی جه ننگه کان له گه ل علی دا نه بووی و هاوکاریت نه کردوه،

یه کیکه له ئایه ته پونه کانی قورئان، وه هیچ شتیک نه یسپروه ته وه.

الذهبي ده لیت: وکیع ده لیت: مسروق و اللؤد والربع ابن خثیم و ابو عبدالرحمنی السملی له ده رچوون له گهل سوپای ئیمامی علی دهرنه چوون، وه ده لیت له صفین ئاماده بووه و ئاموزگاری کردووه و خه لکی ترساندووه، شه پی نه کردووه، وه ده لیت ئاماده ی جهنگی حروریه کان بووه له گهل علی دا، دواتر داوای لیخوش بوونی کردووه له و دواکه وتنهی له سوپاکهی ئیمامی علی، وه ده لیت گوپه که ی له سلسله یه له واسط.

دوئیا نه ویستی و خوئه ویستی

(به رهحه ت بیته):

ابراهیمی کوپی محمدی کوپی المنتشر له باوکییه وه ئه ویش له مه سرقه وه ده گیریتیه وه: که له سه رقه زاوه تکردن هیچ پاداشتی و به رامبه ریکی وهرنه ده گرد، له بهر پۆشنای ئه م ئایه ته:

﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ﴾ [سورة التوبة ١١١].

واته: خوا مال و نه فسی ئیماندارانی کپیوه له پاداشتیان به ههشتیان ده داتی.

خوی له و باسه ده دزیه وه، ده یگوت: تو خودا پیم بلین کاتیک ئیوه سه نگه رتان له یه ک گرت، وه چه کتان له دزی یه ک هه لگرت، وه یه کترتان کوشت، ده رگایه ک له ئاسمانه وه کرایه وه و ئیوه سه یری بکه ن، فریشته یه ک دابه زیت تا دیته نیوان هه ردو سه نگه ره که بفه رموویت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ [النساء ٢٩].

واته: ئه ی ئه وانه ی وا باوه رتان هیناوه مالی یه کتر به ناوه و مه خۆن مه گه ر به بازرگانی و په زامه ندی یه کتر نه بیته، وه خۆتان مه کوژن به راستی خودای په روه ردگار به به زه ییه به رامبه ر ئیوه، ئایه ئه وه ئه بیته به ره به ست له وه ی که ده ستان نه چیتته خوینی یه کتر، ووتیان: به لی، ووتی: سویند به خودا، په روه ردگار ده رگایه کی له ئاسمانه وه کردوه ته وه، له و ده رگایه شه وه فریشته یه کی به رز و به پیز دابه زیوه ته وه سه ر پیغه مبه ره که تان d ئه وه ش

له کوفه، ووتی: دنیاتان پي پيشان
 بدهم، نهوه دنيایه خوارديان و له ناويان
 برد، وه له بهريان کردو پزی له بهرياندا،
 وه سوارۍ بوون و له کارکهوت، وه
 خوښيان تيدا پرشت، وه شته حرام
 کراوه کانيان حال کردوو، وه نه رکي
 خزم و دوستانيان تيدا به جي نه هينا.

شيخ و ماوستا و قوتايه کاني:

شيخه کانس: المزي دهليت: له ابي کورې
 کعب و خبابي کورې الأرت و زیدی کورې
 ثابت و ابن عمرو و عبداللهی کورې عمرو
 کورې العاص و ابن مسعود و عبید بن عمیر
 اللیثي که هاوتایه تی و عثمان کورې عفان
 و علی کورې أبوطالب و عمری کورې
 خطاب و معاذی کورې جبل و معقلی
 کورې سنان الاشجعی و مغیری کورې
 شعبه و ابوبکر الصدیق و سبیعی
 الأسلمیة و عائشه و ام سلمه ی خیزانی
 پیغه مبهری خودا d فه رموده ی
 ریوايه کردوه.

قوتايه کانس:

المزي دهليت: ابراهمی النخعی و انسی
 کورې سيرين و أيوبی کورې هانی و حبلی
 کورې رفیده و ابو وائل شقیقی کورې

الأعش له أبو الضحی وه دهليت:
 مه سړو بوو به کاربه دهستی السلسله
 دواي دوو سال گه پایه وه، کهس
 وکاره که ی هه گبه که ی گه پان سه ره
 ته ورپکی بی داریان تیدا دوزیه وه، وتیان
 دوو ساله خوت وون کردوه و پوښتووی
 سه ره ته ورپکی بی دارت بو هیناوین،
 ووتی: نیمه له بهر خودا نه وه مان به
 نه مانته هينا بوو، به لام له بیرمان چوو
 بیگه پښینه وه.

ابوالضحی دهليت: پرسپاری دیږه
 شیعیکیان له مه سړو کرد ووتی: پیم
 ناخوشه له نیو نامه ی کرده وه کاندما
 شیعی تیادا بیت.

نیراهیمی کورې محمدی کورې المنتشر
 دهليت: هه موو هه ینییه که مه سړو سوارۍ
 قاتره که ی ده بوو منیشی له پشت
 خوږه وه سوار ده کرد، ده چوو شوینی
 حه وانه ی خه لك دهیگووت: د دنیا له
 ژیرماندایه.

حمزه ی کورې عبدالله ی کورې
 عتبه ی کورې مسعود دهليت: پییان
 پاگه یاندم که مه سړو دهستی برازیه کی
 خوی گرت بریدییه شوینی حه وانه وهیه که

به کاریک هه ستييت مافيكي زهوت كراو
بگه پيئيته وه يان سته ميك له سهر خه لك
لاببات، له باتي ئه و كاره دياريه كي بو
ببهن و قه بولي بكات، ئه وه (السحت) ه،
پييان گووت: ئيمه سحت ته نها به و ديارى
و پارهيه ده لئين كه له باتي حوكم دانىكا
وه رده گيريت، ووتى: وه رگرتنى ديارى
له باتي حوكمدان كوفره.

الشعبى ده لئيت مه سروق ووتى: ئه گهر
قه زاوه ت بكه م له كارىكا و راستى بپيكم،
باشتره له لام له ساليك تيكووشان له
پيناوى خودا.

ابراهيمى كورپى محمدى كورپى المنتشر
ده لئيت: مه سروق ده يگوت: هيچ شتيك بو
باوه ردار باشتر نيه له ئه لحه ديك كه تيايدا
له غه م و په ژاره ي دونيا پرگارى ببيت،
وه تيايدا پاريزراووش بيت له سزاري
خودا.

وه مسلم له مه سروق وه ده گيرپته وه
ده لئيت: كاتيک زور پشت و په نام به خودا
به تين به هيزتر ده بيت كه خزمه تكاره كه م
پيم بلئيت هيچ گه نم و پاره مان له مالدا
نيه.

سلمه وعامر الشعبى وعبداللهى كورپى
مرقى الخارقى وعبدالرحمن كورپى
عبداللهى كورپى مسعود وعبيدى كورپى
نضله، وه عماره ي كورپى عمير والقاسمى
كورپى المنتشرى كورپى الاجدع ومحمدى
كورپى نشرى الهمدانى وأبو الضحى مسلمى
كورپى صبيح و مكحول الشامى ويحيى
كورپى الجزار و يحيى كورپى وثابت وابو
الاحوص الجشمى وأبو اسحاقى السبيعى و
أبو الشعثانى المحاربى وخيزانه كه ي قمير
كچى عمرو فه رموده يان لى گيرپته وه.

له كردار و گوفتاره گاني:

مسلم له مه سروق ده گيرپته وه ده لئيت:
به سه بو مروث ئه وه نده زانا بيت به و
زاناييه ي له خودا بترسييت، وه نه زانه ئه و
كه سه ي به كرده وه ي خوى بايى ده بيت.
ابو الضحى ده لئيت: مسروق كاريكى بو
كه سيك ئاسان كرد و بوى راپه راند،
ئه ويش له پاداشندا كه نيزه كيكي به ديارى
بو نارد، توپه بوو ووتى: ئه گهر بم زانايه
ئه مه له ده رونتايه له و ئيشه ي تو قسم
نه ده كردوو، ئه وه شى كه ماوه ئيدى
قسه ي تيايدا ناكه م، گويم له عبداللهى
كورپى مسعود بوو ده يگوت: ئه وه ي

مړینه له سهر کارېک که سوننه تی
پیغه مېره که د ابو بکر و عمر
نه بیت، سویند به خدا هیچ زیږ و زیوم
لای خه لک نییه، جگه له شمشیر که م
نه بیت بیفرۆشن به پاره که ی کفنم بو
بکړن.

سفیانې کورنۍ عینه و یحیی کورنۍ بکیر
و ابن سعد و ابن نمیر ده لیت: مهرورځي
سالی شه ست و سی کچی دوايي
کردووه، به لام ابونعیم ده لیت: سالی
شه ست و دوو کچی دوايي کردووه
به پرحمت بیت.

سهرچاوه کان

- ۱ - تهذیب الکمال، جمال الدین المزی، ط. دار الفکر.
- ۲ - تاریخ بغداد، للخطیب البغدادی، ط. دار الكتب العلمية.
- ۳ - سیر أعلام النبلاء، للذهبي، ط. الرسالة.
- ۴ - طبقات ابن سعد، لمحمد بن سعد، ط. صادر.
- ۵ - حلیة الأولیاء، لأبي نعیم الاصبهانی، ط. مكتبة السعادة.

وصلی الله علی نبینا محمد وعلی آله
وصحبه وسلم.

هلالی کورنۍ یساف ده لیت: مهرورځي
ووتی: نه ووی که زده کات زانستی
پیشینان و پاشینان و دنیا و دواړو
فیریت با سوره تی الواقعة بخوینیته وه،
الذهی ده لیت: مهرورځي نه ووی وه کو
مبالغه یه که ووتوه، له بهر که وری یی نه و
پرستانه یی له و سوره ته دا هاتووه، وه
مانای نه ووی ده لیت با سوره تی واقعه
بخوینیته وه نه وویه: بخوینیته وه به
تیفکرین و تیرامان و ناماده یی دل و
درون نه که وه نه و گویدریزه یی هرچی
به سهردا بدهیت هلی ده گریت.

کچی دوايي:

شقیق ده لیت: مهرورځي دوو سال له
السلسه بوو، نویژده کانی به دوو رکات
ده کرد، ده یو یست سوننه پیاده بکات.
الاعمش ده لیت: شقیق ووتی: به
مهرورځي ووت: چی وای لی کردیت نه و
کاره نه نجام بدهیت (مهرورځي
قه زاوه تکردن بوو): ووتی: سی که س
وازیان لی نه هی نام: زیاد و، شریح، و
شهیتان، هه تا گیروده یان کردم.
ابو وائل ده لیت: کاتیک مهرورځي
له سهره مهرگدا بوو نه یووت: خودایه مهم